

Olla või mitte olla – selles on küsimus

MART RAUDSAAR
*Riigikogu Toimetiste
peatoimetaja*

Putin on ikka õnnitlenud Eesti Vabariiki tema sünnipäeval ja nii vist ka sel aastal, kuigi seekord õnnestus tal meie riigi sünnipäev muidugi ära rikkuda. Mäletatavasti ründas Venemaa 24. veebruari varahommikul Ukrainat täie jõuga mitmest suunast, ilmselge eesmärgiga Ukraina riiklus likvideerida.

Kõik järgnev on olnud kohutav 20. sajandi jubedate õppetundide elustamine, mida ka meie oleme kunagi omal nahal kogenud alates bolševistliku terrori algusest 1917. aastal Vabadussõja lõpuni ja 1940. aastast kuni meie riikluse taastamiseni. Kүүditamisi, terroristlikke hävitusrännakuid linnade vastu, hävituspataljoni tegevust, kunstivarade ja üleüldse varade vargust (pesumasinaid meil küll veel siis polnud) ning põletatud maa taktikat. Me kõik vist arvasime, et see on jäänud minevikku ega saa enam korduda – ehkki eksistentsiaalne oht Venemaa poolt on meie kohal rippunud kogu aeg. Kuid kõik see on kordunud Ukrainas ning paraku oleme selle jubeda vaatemängu esireas koos Poola ja teiste Balti riikidega. Muidugi ka Soome ja Rootsi, kes nüüd tahavad pääseda kiiresti NATOsse.

Ehkki meie Eestis, olles juba NATO liikmed, oleme maailma võimsaima

rahvusvahelise kaitseorganisatsiooni liikmed, pole meilgi mõtet pead ohtude eest liiva alla peita. Mõte, et Venemaa võib rünnata oma naaberriiki kõige ehtsama anastussõja moel, liites selle territooriume endaga, pole enam sugugi hullumeelne. Paraku oleme Venemaa naaberriik, pealegi üsna väikene.

Nagu ütleb eruohtvitser ja Riigikogu liige Leo Kunnas Riigikogu Toimetiste vestlusringis, on Ukraina teinud kaks viga: nende sõjaaegne kaitsevägi oli liialt väike ning nad jäid oma heidutusega liialt tagasihoidlikuks. Need on vead, millest Eesti peab õppima. Õnneks valitseb meie erakondade seas julgeolekupoliitika osas täielik üksmeel ning Eesti on otsustanud kaitsekulutusi kiiresti tõsta. Täpsemalt saate lugeda juba käesoleva numbri vestlusringist, kus lisaks Kunnasele osalesid Jaak Juske, Enn Eesmaa ja Mihhail Lotman. Lisaloo kirjutas Reformierakonna poolt Marko Mikkelson, kes on teinud viimastel kuudel meie liitlaste juures Riigikogu väliskomisjoni esimehena tänuväärset süstikdiplomaatiat.

Nende ridade kirjutamise ajal toimuvad ilmselt Ukraina sõja murdelahingud Donbassis. Kiievi ja Harkivi vallutamisest on Venemaa (esialgu) loobunud. On oluline, et Ukraina peaks vastu, ja selleks peame teda igati toetama. Samas tuleb meil endil teha ära oma kodutöö, et Venemaal ei tuleks mõttessegi meid rünnata. Nii on mõistetav, et käesoleva numbri teemaks on julgeolek.

Tegelikult ju sõda ei ole – Venemaa

väitel käib sõjaline erioperatsioon, mille eesmärk oli välisminister Lavrovi sõnul sõja ärahoidmine. See on kõrgem diplomaatiline ekvilibristika. Kuidas Venemaa on sõda ja rahu defineerinud ning kuidas Läänt oma infooperatsioonidega üllatanud, sellest kirjutab essees kolonel Peeter Tali. Ehkki Ukraina ei ole veel sõda võitnud, domineerivad vaba maailma inforuumis õnneks Ukraina narratiiv ja Ukraina sõnumid.

Üks Venemaa hübridrünnakute hoobasid on olnud energiarelv, mille abil on muudetud mitmeid riike Venemaa gaasist ja naftast sõltuvaks. Analüütik Andres Mäe kirjutab väikeriikide energiajulgeolekust ja -haavatavusest Baltimaade näitel. See on väga mõtlemapanev kirjatöö.

Et Ukrainas toimuv võib olla eelmäng suuremale mõõduvõtmisele maailmas ning seda USA ja Hiina vahel, uurivad lähemalt Tartu Ülikooli rahvusvahelise ettevõtluse professor Urmas Varblane ja sama ülikooli doktorant Mathias Juust. „Hiina eesmärk on rajada uut tüüpi rahvusvahelised suhted ja uut tüüpi inimkond, millel on ühine tulevik,“ kirjutavad autorid. Ma ei ole 100 protsenti kindel, kas me sellises ühiskonnas elada tahaksime, kuna lihtsustatuna on küsimus avatud ja suletud ühiskonna omavahelises võitluses.

Päästeameti peadirektor Kuno Tammearu vaatleb Eesti kriisiks valmisolekut varude ja varjumisvõimaluste vaatevinklist. Elanikkonna kaitset tuleb edasi arendada, mõned omavalitsused on sellega paremini hakkama saanud, teised kehvemini. Kuid nagu on öelnud mulle Tammearu asetäitja Tauno Suurkivi, siis on selles vallas toimunud Eestis väga suur mõttenihe ning me näeme peagi ka selle vilju.

Kas Putin on hull või mängib hullu, et Läänemaailma liidreid ehmatada? See oli enne Ukraina sõja algust – aga on ka praegu – miljoni dollari küsimus. Sellele

küsimusele otsivad mänguteooriat appi võttes vastust Balti Kaitsekolledži teadur Viljar Veebel ning Kaitseväe Akadeemia dotsent Illimar Ploom.

Tulles korraks tagasi elanikkonna kaitse teema juurde, tasub lugeda Sisekaitseakadeemia magistri Piret Avarmaa magistritööd, kus ta annab ülevaate relvasüsteemide tehnoloogilisest arengust (mille vilju me kõik paraku Ukrainas näha võime) ning sellest, kuidas ennast nende relvade eest kaitsta.

Rahvusraamatukogu spetsialistid Laura Annast, Kateryna Botnar ja Kristiina Kaju annavad ülevaate raamatutest ja veebikülgedest, mille lugemine võimaldab meil infosõjaga paremini toime tulla. Võib öelda, et tegemist on igati kasuliku eneseabi nurgakesega!

Rubriigis „Poliitiline mõte“ jätkab 2004–2019 Europarlamendi liikmena tegutsenud Tunne Kelam oma tähelepanekute sarja, milles on ka väike memuaarimoment. Selles numbris kirjutab ta suhetest Venemaaga ja kommunismipärandi ületamise katsetest. Õnnetul kombel on tegemist taas väga aktuaalse kirjutisega, ehkki sarja planeerides ei osanud meist keegi seda sellisel moel ette näha.

Uuringute rubriigis avaldame kolm uuringut koostöös Eesti Teadusagentuuriga nende RITA programmist. Tegemist oli programmiga, mille käigus tellisid ministeeriumid uuringuid, kujundamaks teadmispõhist poliitikat. Haakuval teemal kirjutab Teaduste Akadeemia president Tarmo Soomere teadusnõustamisest.

Avaldame veel kaks uuringut Arenguseire Keskuselt, lisaks vaatame, mis toimub Sisekaitseakadeemias ning eraldi on suurem uuring noortekeskse lähenemise mõtestamisest ja sellel rajaneva mudeli loomisest.

Loodan väga, et Riigikogu sügisnumbri ilmumisel detsembris valitseb Euroopas juba rahu.